

קובץ

הערות וביאורים

בלקו"ש, בשיחות, בנגלה ובחסידות

ויקהל - פקודי

פ' החודש

גליון כז (שפד)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראץ עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושבע לבריאה

ב"ה, יום ועש"ק ויק"פ, כ"ה אדר יום הולדת
הרבנית שתליט"א.

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

החילוק בהנאה בלא מיכוון אצל רבינו הקדוש ואנשים
פשוטים ד.

מראה מקומות להמבואר בהשיחה המוגהת ע"ד מהדורות
דספר הי"ד להרמב"ם.....ה.

על המבואר אודות לשון הרמב"ם רפי"א מהל' מלכים
" . . אף בפרשת בלעם נאמר . . ".....ו.

בהביאור למה לא מל אאע"ה א"ע קודם שנצטווה אע"פ
שקיים כל התורה כולה.....ז.

ש י ח ו ת

בהחילוק בין זכירת יצי"מ וזכירת מעשה עמלק.....ח.

בהביאור למה לא מובא הציווי של לחם הפנים בפ'
תצוה.....ט.

בהביאור ברש"י דפ' תצוה "ויקחו . . 'זך".....ט.

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

בפירושי רש"י עה"פ:

יא.....	ריש פרשתינו
יב.....	לה, ב.
יג.....	לה, יב.
טו.....	לה, כג.
טו.....	לח, ז.
טז.....	לח, ח.
טז.....	לח, כז.
יז.....	לט, לב.
יז.....	מ, לא.
יח.....	מ, ג.
יט.....	רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפרש"י דפ' ויקרא.

ש ו נ ו ת

כא.....	הערה בספר חנוך לנער.
כב.....	הערה בשה"מ תרמ"ו-תר"ן.
כב.....	האם הכיר רש"י לשונות לע"ז.
כג.....	תירוץ על שאלה בפסוק כז, כ (גליון).

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בהליקוט דפורים כהער' 61 מביא דברי השל"ה בביאור מה שזקף רבי אצבעותיו למעלה . . ואמר . . שלא נהניתי מהם, אע"פ שלא פסק מעל שלחנו לא חזרת וכו', משום ש"לא עשה זה בשביל הנאה והיינו שיהנה הגוף רק . . שיהי' חזק לעבודת הבורא, ואז הלשון . . מדויק שאמר לא נהניתי כלומר אע"פ שאכלתי לא עשיתי בשביל הנאה" ובשוה"ג הראשון עמ"ש הטור "ועל הדרך הזה זקף רבי אצבעותיו" כותב וזלה"ק "ולא ממש - שהרי זוהי הנהגת רבינו הקדוש וכלשון אדה"ז שבהערה שלאח"ז - אא"כ מי (אף שמעין זה שייך אצל כאו"א וכו') "עכלה"ק.

ואולי יש לבאר בדא"פ החילוק בין איך שהוא אצל רבינו הקדוש והמע"ז, בדרך ההלכה, דהנה איתא בפסחים כה ע"ב איתמר הנאה הבאה לאדם בע"כ וכו', ולכ' אכילה ושתי' הוא ע"ד הנא' הבאה לו לא לאדם בע"כ כיון שהוכרח לאכול, ומבואר שם (בין ללישנא קמא בין ללישנא בתרא) דלא אפשר ולא קמכוין כו"ע לא פליגי דשרי, ופי' תוס' ושאר לא אפשר היינו שלא אפשר לו ליבדל כ"א ע"י טורח גדול, והיינו דאכו"ש הוא בגדר לא אפשר ובזה הדין הוא דהיכא דלא קמיכוין שרי.

והנה בפי' לא מיכוין מצינו לכ' דעות חלוקות בראשונים, דהנה הריטב"א מפרש וז"ל "עוד כ' . . בשם הרא"ה ז"ל בשם רבו ז"ל דמתכוין דאמרינן לאו דוקא מתכוין להריח וכו' אלא מתכוין דאמרינן דהאי היינו שנהנה מאותו ריח, כי יש הרבה מבני אדם שאין נהנה בדבר ואינו ערב להם, וכל שנהנה מן הריח חשיב לן מתכוין" עכ"ל. ולפי"ז משמע דלא קמיכוין פירושו שאינו נהנה ממנה ואינה ערב לו כלל.

ועי' ברבינו דוד ועוד שפירשו דמכוין פירושו ש"מכוון ליהנות ממנו" ולפי"ז לא קמיכוין פירושו שלא התכוון להנאה אף שלמעשה נהנה והיינו דלרבינו דוד בלא קמיכוין הוא ג"כ פעולת הנאה אלא שאינו מיכוין לה ולהריטב"א בלא קמיכוין אינה פעולה של הנאה לגבי אדם זה (ולהעיר מהחילוק בין תענית בשבת למי שמתענה תמיד (רא' שו"ע אדה"ז או"ח סי' רפ"ח ס"ב) דאז אין האכילה פעולה

של עונג ומותר לכתחילה להתענות (ולפעמים "כמעט שאסור לו לאכול") לתענית חלום (רא' שם ס"ג) שהאכילה מצד עצמה הוא פעולה של הנאה אלא שמצד כוונתו אינו מתענג בה [ובשניהם גוף הפעולה מצד עצמה לגבי שאר בני אדם הוא פעולה של הנאה] דאז צריך עכ"פ להתענות תענית לתעניתו, ואכמ"ל).

וע"ע במאירי ועוד שפירשו דמתכוון פירושה שמתכוון לילך באותו מקום בשביל ההנאה (או מתכוון להריח), ולפי"ז לא קמיכוין פירושו שאינו מתכוון בשביל ההנאה אף שבפועל נהנה וניחא לי' בהנא' (ולהעיר מדין תענית של תשובה וכיו"ב (רא' שו"ע אדה"ז שם סוס"ב) שפעולת האכילה היא פעולה של הנאה ועונג אצלו וגם ניחא לי' בהנא' ועונג (ודלא כבתענית חלום שאם אוכל אזי נפשו עגומה עליו) אלא שאינו רוצה ליהנות אלא להתענות, דאז אסור לו להחליף וכו', ואכמ"ל).

ואולי י"ל דעד"ז שייך ג' חילוקים בהנאת האדם מעוה"ז, דרבינו הקדוש הוא ע"ד פי' הריטב"א שאינו נהנה כלל, ומלבד זה שייך עוד שני דרגות מעי"ז א) שהוא פעולה של הנאה אצלו אבל אינה מכוין לה ולא ניחא לי' בה. ב) שהוא פעולה של עונג וניחא לי' בה ומתענג בה אבל אינו רוצה בהנא' ואינו עושה בשביל ההנא', שאף שאין הם ממש דרגת רבינו הקדוש אבל הם מעי"ז ושייך לקרוthem ג"כ לא אפשר ולא קמיכוין. ובאתי רק להעיר.

הת' עקיבא ווגנר
- תלמיד בישיבה -

ב. בהשיחה המוגהת "ע"ד מהדורות דספר הי"ד להרמב"ם" הערה 14 כותב: "ולהעיר גם מהידוע שרבינו הזקן חזר בו בסוף ימיו בכמה ענינים שסמך יותר מדאי על המג"א וי"ל שכן הוא גם בנוגע לשינוי המהדורות ברמב"ם - שבתחלה פסק כרבותיו וכו' ואח"כ חזר בו ממה שסמך עליהם כמשי"כ בשו"ת שלו (הדגשת המעתיק) ולא צויין מראה מקום לזה.

ואולי יש לציין למש"כ במכתב לתלמידו ר' יוסף בן שמעון) אגרות הרמב"ם הוצאת בנעט ע' (57): "...חאודות פירוש המשנה. . . תקנתו בו מקומות, אשר בורא הכל יודע

ברובם באתי לידי טעות מחמת המשכי אחרי הגאונים ז"ל כגון רבינו נסים במגילת סתרים ורב חפץ ז"ל בס' המצות ואחרים שאני חושש להזכירם....".

וראה גם בשו"ת הרמב"ם (מהדורת בלאו) סי' ריז כותב בנוגע המהדו"ק של פיה"מ שביעית פ"י מ"ה וכותב: "...הוא הנוסחה הראשונה אלו יצאה מתחת ידינו קודם שדיקנו נמשכתי בזה המאמר אחרי מה שכתב בע' ספר המצות הרב חפץ ז"ל והיא טעות מצדו, ובזה שנמשכנו אחריו היה מצדנו חוסר עיון. . . וכן באותו הנוסחה הראשונה מפרוש המשנה - מקומות מספר כיוצא בזה, כמו עשו שאלות, אשר נמשכנו בכל אחת מהן אחרי דעתו של גאון מן הגאונים ז"ל, ואח"כ נתבררו לנו מקומות הטעות, ודעו זאת" וראה עוד שו"ת הרמב"ם סי' קכח.

וראה מכוא ל"הלכות הירושלמי" להרמב"ם (יצא לאור ע"י ש. ליברמן נ.י. תש"ח) עמודים יג-טו., ויפח צמן גם לפיה"מ סוף מ' בבא בתרא ראה קאפח שם הערה 31.

ולהעיר שבכל הנ"ל מדובר בנוגע לפירוש המשניות.

הת' לוי יצחק כהן
- תלמיד בישיבה -

ג. בלקו"ש ח"י"ח ע' 273 הביא דברי הרמב"ם רפי"א מה' מלכים דמי שאינו מאמין במשיח "לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו, שהרי התורה העידה עליו. . אף בפרשת בלעם נאמר. . . אף בערי מקלט הוא אומר. . .".

ודייק: פארוואס איז ער מדייק צו מציין זיין דעם מקור פון פסוק, און בפרט מיטן לשון "אף בערי מקלט" הוא אומר" און ניט "(אף) בפרשת שופטים" ע"ד ווי ער זאגט פריער "בפרשת בלעם" - וראה שם אריכות הביאור.

ולהעיר שלכאורה רואים ברמב"ם "סדר תפלות כל השנה" שאין הוא קורא לפרשה זה פרשת בלעם, אלא "וירא בלק" - וא"כ ל"ל שבכותבו "פרשת בלעם" כוונתי לתוכן הפרשה, וא"כ זה דומה ל"פרשת ערי מקלט" שגם שם הרי מציין את

תוכן הפרשה.

הת' יצחק שאנאוויטש
- תלמיד בישיבה -

ד. בלקו"ש חלק ה' (ע' 145) ס"ד מלישב הקושיא למה לא מל א"א א"ע לפני שנצטווה ע"י הקב"ה, הלא קיימו האבות כל התורה גם טרם שנתנה? - ומבאר דהא דקיימו האבות כל התורה עד שלא נתנה הי' זה מצדם רק חומרא והוספה בלבד, ולפי"ז מובן דברגע שהמצוה שלא נצטוו עלי' הי' בסתירה למצות שכן נצטוו עלי', שלא הי' מקום כלל שיקיימו המצוה שלא נצטוו עלי', כיון שפשוט דענין של חומרא והידור אינו דוחה דבר של ציווי וחיוב - דבנידון כזה קיום התורה הוא דוקא שלא לעשות ההידור והחומרא, כיון שהוא בסתירה להציווי שכבר נצטווה עלי' - ולפי"ז א"ש למה לא קיים א"א מצות מילה לפני שנצטווה עלי', דכיון דכתיב (נח, ט, ה) ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש ופרש"י ד"דמכן" הכוונה השופך דם עצמו, ולפי דרך הפשט היינו דאסור לאדם לשפוך דם עצמו אפילו שלא ימות עי"ז, ואפילו שלא יבוא לידי חולי - ומה"ט הי' אסור לא"א למול א"ע עד שנצטווה עלי', והציווי המפורש של מילה דוחה האיסור דשפיכת דמים עכלה"ק, עי"ש בארוכה.

והנה מצאתי בחידושי המקנה סוף קידושין שכתב בזה"ל: "ובחידושי תורה כתבנו דמה שלא קיים מצות מילה עד שלא נצטווה היינו מפני דאי' במתני' בב"ק ב'פ' החובל, החובל בעצמו אעפ"י שאינו רשאי פטור והוא נצטווה אף לבני נח כדכתיב אך את דמכן לנפשותיכם כפירש"י שם, וא"כ לא הי' יכול לעבור על מצות חובל שנצטווה בשביל מחוה שלא נצטווה, ומה ששמר את השבת אע"פ שבני נח נצטוו על יום ולילה לא ישבותו, כבר תירצנו לעיל בדף ל"ז ע"ב בתוס' ד"ה ממחרת הפסח ע"ש" עכ"ל (מלבד ההדגשה).

הרב יששכר דוד קלויזנר
- נחלת הר חב"ד -
אה"ק

ש י ח ו ת

ה. בשיחת ש"פ משפטים הקשה כ"ק אד"ש וזה תוכן דבריו (ע"פ מה שהבנתי בהתוועדות) שע"פ משנ"ת בהמאמר לעיל (מיוסד על המבואר בתו"א) הקשר בין זכירת מחיית עמלק ויציא את מצרים עפ"מ ש"ב מזכיר את אשר עשה לך עמלק בדרך **בצאתכם ממצרים**", ונת' שם שדוקא לאחר הניסים דיצי"מ אז שיך הענין דקליפת עמלק, מפני שכל ענינו הוא "יודע את רבונו ומכוון למרוד בו" ולכן דוקא לאחר יצי"מ שראו את כל הניסים "יודע את קונו" אז שיך קליפת עמלק "אשר קרד" ש"מכוון למרוד בו". וע"ד מאמר חז"ל מאן דמחוי במחוג קמי מלכא חייב מיתה". והקשה כ"ק אד"ש בהשיחה דלפי"ז צלה"ב מדוע בנוגע לזכירת יצי"מ מוצאים אנו שמזכירין פעמים ביום, ואילו בנוגע לזכירת עמלק הרי"ז רק פעם אחת ביום?! "ותן לחכם ויחכם עוד" ואלא נת' התירוץ ע"ז בהתוועדות.

ואולי אפשר"ל הביאור בזה:

ע"פ משנ"ת בכ"מ בחסידות ובלקו"ש שישנם ב' ענינים ביצי"מ, היינו שהתחלת הגאולה היתה בלילה אבל גמר הגאולה ושלימותה היתה ביום. ולכן אמרז"ל מזכירין יצי"מ בלילות פי' **גם בלילות** מפני שבלילה הי' התחלת הגאולה (סה"מ תרנ"ה ע' ע"א). [ומבאר שם (וראה גם בס' הליקוטים "דא"ח צמח צדק" ע' א' תד), שכן הוא גם בעבודת ה', שבכל יום ויום צ"ל יציאה ממצרים ברוחניות, ומבאר שגם בעבודת ה' ישנו ענין לילה ויום, לילה - אהבה בבחי' דנפשי אויתך, מדת חושך, אבל בחי' אה"ב ועמך לא חפצתי זהו מדת יום].

ומובן עפ"י שדוקא בגמר ושלימות הגאולה, דוקא אז ישנה למציאות קליפת עמלק בכל תוקפה, שהרי כל ענין קליפה זו שהוא מנגד דוקא כשרואה את הניסים הכי גדולים, וכשהוא "יודע את רבונו" בתכלית השלימות, ודוקא אז מעמיד עצמו בתוקף הכי גדול "ומכוון למרוד בו".

ועפ"י א"כ אף שמזכירין יצי"מ גם בלילה, אבל זה רק בתור התחלת הגאולה, מכיון שגמר הגאולה בפועל ובשלימות הי' ביום, לכן ענין זכירת עמלק הוא דוקא פעם אחת, ודוקא ביום, לאחר הגאולה בשלימות.

הת' חנא פרמן
- תות"ל 770 -

1. בהתוועדות דש"פ תצוה ש.ז. ביאר כ"ק אד"ש מדוע לא מובא הציווי של לחם הפנים בפ' תצוה מפני שא"א להביא סולת שישה חודשים לפני שישתמשו בה מפני שתתליע, וכפי שמובא החילוק בין שמן לסולת ועיין שם בהנחה בלה"ק סל"ב.

והנה בשיחת פ' ויקה"פ תשמ"ה ביאר כ"ק אד"ש (התוועדות תשמ"ה ח"ג עמ' 1557 סל"ו) שלפי רש"י ודאי שהי' לחם הפנים בשבעת ימים המילואים וז"ל שם: והנה הגאון הרוגוצובי מבאר שבכתוב נאמר "וערכת את ערכו - מערכות של לחם הפנים" ע"כ.

א"כ משמע בבירור שלרש"י הי' לחם הפנים גם בשבעת ימי המילואים ומדוע לא נאמר כאן הציווי ע"ד לחם הפנים אלא נאמר בפ' אמור לאחר גמר שבעת ימי המילואים?

הת' אליעזר צבי הכהן ווייספיש
- תות"ל 770 -

2. בפ' תצוה כתוב . . . "ויקחו אליך שמן זית זך 'כתית' ופירש רש"י "זך" - בלי שמרים וכו' מגרגרו בראש הזית. "כתית" - במכתשת ולא רחיים . . . והשמן השני פסול למנורה וכו'. א"כ צריך להבין מניין הי' להם שמן זה למנורה. שהיו בו כמה וכמה חנאים קשים, מראש הזית, ודוקא במכתשת ודוקא שפה ראשונה, (ולכאו' ג"כ הי' צריך להיעשות בטהרה) וא"כ קשה לומר ע"ז שהוציאו אותם ממצרים, סתם שמן הוציאו, אבל שמן מיוחד זה שבד"כ לא נעשה בכלל אלא למנורה מניין הי' להם?

ולפי ביאור כ"ק אדמו"ר שליט"א בשבת פ' תרומה, שדוקא על העצי שטים מתעוררת השאלה ומניין היו להם, ולכאו' כאן גם מתעוררת אותה השאלה ורש"י לא מסביר מניין הי' להם שמן.

וקשה לתרץ שזיתים כן קנו מאוה"ע ואח"כ עשו שמן במדבר, וכמש"כ ויקחו אליך, שהם (ישראל) וקחו (אולי) הכוונה יקנו, ויבואו אליך.

משא"כ בפ' תרומה כ' אשר תקחו מאתם" שצריך רק לבוא ולקחת מבני ישראל. משום דא"כ שקנו זיתים מאוה"ע הרי בכלל כל הדברים המנויים בפ' תרומה (שמשמע שהי' להם אלא הי' צריך לקחת מהם) נמנה גם "שמן למאור" וא"כ הי' צריך רש"י לפרש ששמן השיגו באופן אחר - (ולא שהי' להם מן המוכן) שכן מתעוררת השאלה מנין הי' להם שמן מיוחד במינוי הזה, (וקשה לומר שהוציאו ממצרים הרבה זיתים שגדלו בראש הזית ואח"כ כשנצטוו עשו מהם שמן) כנ"ל. וצ"ב.

הת' יצחק שאנאוויטש
- תלמיד בישיבה -

פסוקו של מקרא

ח. עיין במכילתא על הפסוק בתחילת פרשת ויקהל: ...אלה הדברים וגו' וז"ל:

...להביא שלשים ותשע מלאכות וכו'.

וצריך להבין למה אין רש"י מביא זה. שהרי רש"י פירש בד"ה לא תבערו אש (לה, ג): יש מרבותינו אומרים הבערה ללאו יצאת וי"א לחלק יצאת, עכ"ל.

והפירוש הפשוט של "יצאת" הוא מן "הכלל" של הל"ט מלאכות.

ואם כן ה"ל לו לרש"י לפרש להבין חמש למקרא שיש "כלל" כזה.

ואחר כך שייד להסבירו שהבערה אין בכלל זה.

אבל אם עוד לא הסביר רש"י שיש "כלל" של ל"ט מלאכות, היאך שייד לומר "יצאת". והלא הבין חמש למקרא ישאל מהיכן יצאת.

ואפילו אם יסבירו לו כל הענין, ישאל: למה בנוגע למה שיצאה מן הכלל נאמר בתורה, והכלל עצמו לא נאמר בתורה (1).

*

(1) רש"י כן פירש הכלל לעיל (לא, יג) רק שלא פירש שיש ל"ט מלאכות אבל פי' "אל יקל בעיניך לדחות את השבת מפני אותה מלאכה עיי"ש וכן "למעט שבת ממלאכת המשכן", וכאן כשכתוב "לא תבערו אש" נתעורר הקושי בפשט"מ למה דוקא הבערה הרי יש הרבה מלאכות לצורך המשכן (וגם יודע הבן ה' מעצמו שהרבה מלאכות אסורות) לכן מפרש רש"י וכו'. אבל אין וגע שיש ל"ט סוגי מלאכות לפשט"מ).

המערכת

ט. בפרשת ויקהל פסוק (לה, ב): ששת ימים תעשה מלאכה וגו'.

עיין בפירש"י פרשת תרומה ברש"י ד"ה תיעשה המנורה (כה, לא): מאליה וכו' (2).

וצריך להבין למה לא פירש רש"י כאן למה נאמר ואין שייך לומר בנוגע למלאכה "תעשה".

ובפרט שבפרשת יתרו נאמר (כ, ט): ששת ימים תעבד וגו'.

ועיין במכילתא וז"ל:

...וכתוב אחד אומר ששת ימים תעבוד בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתו נעשית על ידי אחרים וכשאינן עושין רצונו של מקום מלאכתו נעשית על ידי עצמן, עכ"ל.

וצריך להבין למה אין רש"י מביא דרשה זו.

בפרשת ויקהל פסוק (לה, ג)... בכל משבתיכם וגו'.

עיין בפירש"י בפרשת בא ד"ה בכל מושבותיכם תעשו מצות (יב, כ): זה בא ללמד שתהא ראויה להאכל בכל מושבותיכם וכו', עכ"ל.

ועיין שם בשפתי חכמים וז"ל: דק"ל למה כתיב בכל מושבותיכם והלא חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחו"ל וכו', עכ"ל.

ולפי זה צריך להבין למה כתיב כאן "בכל משבתיכם".

(2) אולי י"ל ששם הפסוק "סותר" את עצמו מרישא לסיפא שמתחיל "ועשית" לשון נוכח וממשיך "תיעשה" (לשון נסתר) ולכן רש"י מפרש: מאליה וכו' משא"כ כאן שנכתב רק תעשה יכולים לפרשו כפשוטו שעשית מלאכה מותרת.

ועיין במכילתא, וז"ל: ...בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר בבהמ"ק, עכ"ל.

וצריך להבין למה אין רש"י מביא דרשה זו (3).

*

י. בפירש"י ד"ה ואת פרוכת המסך (לה, יב): פרוכת המחיצה. כל דבר המגין בין למעלה בין מכנגד קרוי מסך וסך וכן סכת בעדו (איוב א). הנני שך את דרכך (הושע ב), עכ"ל.

עין בפירש"י ד"ה ועשית מסך בפרשת תרומה (כו, לו) וז"ל שם: וילון הוא מסך כנגד הפתח כמו סכת בעדו ל' מגין, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) למה צריך רש"י לפרש עוד פעם מהו הפירוש של "מסך", מאחר שכבר פירש זה בפרשת תרומה (4).

(ב) יש כמה שינויים בין פירש"י שבפרשתינו לפירש"י

(3) אולי י"ל דמ"ש "בכל מושבותיכם תאכלו מצות" משמע שיש חיוב לכל אחד מישראל לאכול מצה דוקא במקום מושבו (דירתו) שהוא גר שם, וקשה לומר כן שהרי כל ישראל אכלו מצות בירושלים כשהקריבו הק"פ ולא בכל המושבותיהם לכך מפרש רש"י "ללמד שתהא ראוי" וכו' "משא"כ כאן מובן בפשטות שבכל מקום שיהודי גר אור להבעיר אש.

(4) בכללות הענין יש להעיר שלעיל קראו מסך רק למסך של פתח המשכן וכאן קוראים - בפעם ראשונה - מסך גם לפרוכת - שלא מצינו שנקרא כן בפ' תרומה.

ועוד שרש"י פ' לעיל שפרוכת פ' מחיצה וכאן מפ' פרכת המסך - פרכת המחיצה, נמצא שפ' פרכת המסך היינו מחיצה(ת) המחיצה!

המערכת

שבפרשת תרומה:

1) כאן: מאריך רש"י ואומר: "כל דבר המגין . . קרוי מסך וסכך וכו'".

מה נוגע כאן לפרש שגם דבר המגין למעלה נקרא מסך.

משא"כ שם, שמפרש זה בפעם הראשון, אין שם כל האריכות הזה.

2) כאן: אין רש"י מסתפק בהראי' שהביא בפרשת תרומה (מאיוב א), אלא מביא עוד ראי' (מהושע ב), וממה נפשך, אם צריכים שתי ראיות למה מביא רש"י בפרשת תרומה רק אחד.

ג) כשרש"י מביא את הראי' (מהושע ב) מביא גם תיבת "הנני (שך את דרכך)". וצריך להבין מה מוסיף תיבה זו.

ועוד בנוגע להראי' הראשונה שמביא רש"י (מאיוב א) גם שם כתיב: "את (שכת בעדו)", אבל אין רש"י מביא תיבה זו. ומובן בפשטות, שאין זה מוסיף כלום להראי'.

ג) למה אין רש"י מביא ראי' (שמסך הוא דבר המגין) מפסוק מפורש בפרשת פקודי (מ,ג): "...וסכת על הארץ את הפרכת. ועיין שם בפירש"י וז"ל: לשון הגנה שהרי מחיצה הי', עכ"ל.

ד) למה מעתיק רש"י תיבת "פרוכת" מן הפסוק וגם מביא תיבה זו עוד פעם בפירושו. ולכאורה יה' מספיק אם הי' מעתיק רק תיבת "מסך" מן הכתוב והי' מפרש: "המחיצה וכו'".

ובפרט, שרש"י כבר פירש בפרשת תרומה בד"ה פרוכת (כו, לא) מהו פירוש של פרוכת, וז"ל: לשון מחיצה הוא וכו', עכ"ל.

ה) למה מעתיק תיבת "ואת" מן הפסוק.

עיין בפירש"י ד"ה לחם הפנים (לה, יג) שם אין רש"י מעתיק תיבת "את" מן הפסוק.

וכן על דרך זה בד"ה מסך הפתח (שם, טו). וכן על דרך זה בד"ה יתדות (שם, יח). ובד"ה בגדי השרד (שם, יט).

ולאידך גיסא:

בד"ה ואת כליה (שם, יד). ובד"ה ואת שמן המאור (שם), ובד"ה את עמודיו ואת אדניה (שם, יז). ובד"ה ואת מסך שער החצר (שם).

מעתיק רש"י תיבת "את" מן הפסוק.

ובפסוק (יד) הפלא הוא עוד יותר:

רש"י מעתיק מן הכתוב "ואת (כליה)", ובנוגע ל"נרותיה" (שמפרש תיכף לאחר זה), אין מעתיק תיבת "את".

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

יא. פרשתינו לה, כג. בד"ה וכל איש אשר נמצא איתו.

לכאן זה ברור שהכוונה היא או תכלת או ארגמן וכו' כי פשוט שאם אחד לא יהי' לו את כל המינים האלו לא יוכל להביא? ועוד מדוע רש"י לא מזכיר את המילים שש ועזים?

הת' אליעזר צבי הכהן ווייספיש
- תות"ל 770 -

יב. בפירש"י ד"ה נבוב לוחות (לח, ז): נבוב הוא חלול וכן ועביו ארבע אצבעות נבוב.

ובד"ה (שאחר זה) נבוב לוחות: הלוחות של עצי שטים לכל רוח והחלל באמצע, עכ"ל.

עיי' בפרשת תרומה בפירש"י ד"ה נבוב לוחות (כז, ח)

וז"ל: כתרגומו חליל לוחין לוחות עצי שטים מכל צד והחלל באמצע ולא יהא כלו עץ אחד שיהא עביו ה' אמות על ה' אמות כמין סדין, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) למה פירש רש"י כאן עוד פעם מהו הפירוש של "נבוב לוחות". והרי רש"י אמר בתחילת פרשת ויקהל ד"ה נדיב לבו (לה,ה): כבר פירשתי נדבת המשכן ומלאכתו במקום צוואתם.

(ב) יש כמה שינויים בין פירוש רש"י שבפרשתינו לפירוש רש"י בפרשת תרומה:

(1) כאן: מביא רש"י ראי' מפסוק (ירמי' נב), שהפירוש של נבוב הוא חלל.

משא"כ בפרשת תרומה, אין רש"י מביא ראי' מפסוק, רק מהתרגום.

(2) כאן: מעתיק רש"י "נבוב לוחות" מן הפסוק שתי פעמים. ולמה לא פירש כל מה שמפרש, בד"ה אחד. על דרך שהוא מפרש בפרשת תרומה.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

יג. בפרשתינו לח, ח צ"ל אמאי לעיל ל' י"ח לא אמר שכיור נעשה ממראות הצבאת משא"כ כאן, רש"י לא מפרש כלום. (5)

*

יד. לח, כז לצקת ופי' כתרגומו לאתכא לכאורה כבר פירש

(5) פשוט שלעיל הי' הציווי על העשי' קודם הנצבות, משא"כ כאן כבר נדבו והתורה מספרת לנו ממה נדבו וכו'.

המערכת

לעיל כה, יב ויצקת ל' התכה כתרגומו (6).

הת' יוסף יצחק פיקארסקי

- תלמיד במתיבתא -

טו. לט, לב בד"ה ויעשו בנ"י. מדוע רש"י צריך לפרש שבנ"י עשו את המלאכה הרי זה ברור שכך מדובר בפסוק "ותכל כל עבודת משכן וגו' ויעשו בנ"י"? ומדוע מביא בד"ה "ויעשו בנ"י" את המילים בנ"י הרי מפרש רק מה עשו והי' מספיק ויעשו את המלאכה? ומדוע צריך להוסיף כלל אשר צוה ה'?

הת' אליעזר צבי הכהן ווייספיש

- תות"ל 770 -

טז. בפירש"י ד"ה ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו (מ, לא): יום שמיני למלואים הושוו כולם לכהונה ותרגומו ומקדשין מבי' בו ביום קדש משה עמהם, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) רש"י כבר פירש בד"ה ויעל עליו וגו' (מ, כט) וז"ל: אף ביום השמיני למלואים שהוא יום הקמת המשכן שמש משה והקריב קרבנות צבור וכו', עכ"ל. ואם כן למה חזר ופירש זה עוד פעם (7).

6) לכאן הלשון "לצקת" בהמשך למ"ש לפני"ז ולאח"ז אין כ"כ במשמע לשון של יציקה (התכה) אלא (ע"ד) לשון צפוז על אדני הקודש וכדו' ודו"ק.

7) החידוש פה לכאן (לא שמש כהן) אלא שכולם - אהרן ובניו ומשה - הושוו לכהונה, ועדיין איך מוכח מהכתוב שהשוו לכהונה הלא רק רחצו מהכיור שזהו (אולי) רק הכנה לעבודה, ע"ז מביא מהתרגום ויקדשין שהו"ע של קדושה וכהונה (לא סתם רחיצה) ומאחר ש"בו ביום קידש משה עמהם" מוכרח מן הפסוק שהושוו

(ב) בפסוק (מ, לא) אומר רש"י: "הושוו כולם לכהונה".
משא"כ בפסוק (מ, כט) אומר: "שמש משה".

(ג) מסגנון לשונו של רש"י: "ותרגומו ומקדשין מניה", משמע קצת שזה בא בהמשך ויש לה שייכות למה שפירש קודם לזה: "...הושוו כולם לכהונה".

ולמה מביא רש"י גם תיבת: "מניה" מהתרגום, (שזה הפירוש של ממנו), הרי רש"י בא כאן לכאורה לפרש מהו הפירוש של "רחיצה" כאן, ועל זה מביא התרגום, אבל תיבת "ממנו" הנאמר בכתוב, מובן לכאורה בפשטות, ואין צריכים להביא פירוש התרגום לפרשו.

(ד) למה חוזר רש"י ואומר: "בו ביום קדש משה עמהם", הרי זה לכאורה כוונתו במה שאמר בתחילת פירושו: "הושוו כולם לכהונה", דהיינו, שגם משה קדש עמהם. ולמה לא אמר זה תיכף לאחר שאמר: "הושוו כולם לכהונה" - בלי להפסיק באמצע עם מה שאומר: "ותרגומו וכו'".

ובאמת ה"ל מספיק אם רש"י ה"ל אומר רק "קידש משה עמהם" בלי: "הושוו כולם לכהונה". ע"ד שאמר בפסוק (מ, כט): "שמש משה וכו'".

(ה) גם בפרשת תשא כתיב (ל, יט): "ורחצו אהרן ובניו וגו'". וגם שם פירש התרגום: "ויקדשון". ולמה לא אמר רש"י שם שהפירוש של "ורחצו" הוא "ויקדשון".

*

יז. בפירש"י ד"ה וסכת על הארון (מ, ג): "לשון הגנה שהרי מחיצה היה, עכ"ל".

כולם לכהונה. (דלולי זאת קשה למה כאן מביא כולם משה, אהרן ובניו הלא לפני"ז לא אמר רק (על משה) ויתן, וישם, ויעל וכו', אלא שהפסוק בא להשמיענו כנ"ל שהושוו כו').

לכאורה בא רש"י כאן לפרש שאין הפירוש של "וסכת" לשון כיסוי".

"שהרי מחיצה היה" - דהיינו מן הצד, ועל דבר המגין מן הצד נופל הלשון של "הגנה" ולא לשון "כיסוי".

אבל צריך להבין:

א) עיין בפירש"י ד"ה ואת פרוכת המסך (לה, יב):
...כל דבר המגין בין למעלה בין מכנגד קרוי מסך וסכך וכו', עכ"ל.

לכאורה הי' לו לרש"י לפרש שם, שהגם שבין מן הצד ובין למעלה קרוי מסך, אבל יש חילוק: שמה שמגין מלמעלה נק' מסך, (גם) מלשון "כיסוי", מה שאין כן מה שמגין מן הצד נק' מסך רק מלשון "הגנה".

ב) עיין בפרשת תרומה, ששם כתוב בפסוק (כו, יג):
...יהיה סרוח על צדי המשכן מזה ומזה לכסות.

שמזה אנו רואים שגם דבר התלוי מן הצד שייך לומר על זה הלשון של "כיסוי".

ואם כן מהו הראי' של רש"י: "שהרי מחיצה הי'?",

והרי גם על מחיצה נופל הלשון של "כיסוי" ולא דוקא הלשון של הגנה".

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' ויקרא

נת' בהתוועדות

פרק ופסוק ד"ה

למה אין רש"י מפרש למה

א,א

נאמר "ויקרא" סתם, ולא
נתפרש מי הוא הקורא. ויקרא תשמ"ג

שם	למה אין רש"י מפרש למה התחילה התורה פרשת הקרבנות בקרבנות נדבה. ויקרא תשל"ג (1)
שם	ויקרא אל משה (הא'). ויקרא תשכ"ה (2)
שם	ויקרא אל משה (הב'). ויקרא תשכ"ה (3)
א,ב	למה אין רש"י מפרש מהו כללות הענין דהקרבנות הקרבנות בפשט"מ. ויקרא תשמ"ב
שם	אדם כי יקריב מכס. ויקרא תשל"ב
שם	אדם. ויקרא תשל"ב (4)
א,ט	ניחוח. ויקרא, צו, תשמ"ב
א,טו	ונמצה דמו. ויקרא תשל"ו (5)
א,טז	מראתו. ויקרא תשל"א
שם	בנוצתה. ויקרא תשל"א
כ,ה	ואם מנחה על המחבת. צו תשכ"ט

ב, יד	מנחת ביכורים.	ויקרא תשמ"א
ג, ג	ואת כל החלב וגו'	ויקרא תשכ"ח
ד, יז	את פני הפרוכת.	ויקרא תש"מ (6)
ד, יט	ואת כל חלבו ירים.	ויקרא תש"מ (6)
ד, כב	אשר נשיא יחטא.	ויקרא תשכ"ח (7)
ה, כא	נפש כי תחטא.	ויקרא תש"ל (8)
ה, כד	לאשר הוא לו.	ויקרא תשכ"ה (9)

- 1) לקו"ש חי"ז ע' 9-15. 2) לקו"ש חי"ז ע' 24-29.
 3) שם ע' 24. 4) לקו"ש חי"ב ע' 1-9. 5) לקו"ש חי"ז ע'
 6) לקו"ש ויקרא תשמ"מ. 7) לקו"ש חי"ז ע' 34-41.
 8) לקו"ש חי"ז ע' 1-8. 9) שם ע' 9-91.

הרב יוסף יצחק שגלוב
 - תושב השכונה -

ש ו נ ו ת

יח. בחנוך לנער ע' 11 כתוב וז"ל: "מאמר הראשון
 בהמשכים - וה' פקד את שרה תרמ"ד", עכ"ל.

והנה בספר המאמרים משנות תרמ"ג-מ"ד הודפסו מאמרים
 בהמשכים משנת תרמ"ג כדלקמן:

וילך איש מבית לוי (2 מאמרים), ר' ברכי' פתח (3 מאמרים), להבין ענין (2 מאמרים).

וראה ע"ז שם המפתח, בהערות בשוה"ג.

*

יט. בסה"מ תרמ"ו-תר"ן, במפתח למאמרי שנת תרמ"ט, בהערות הבאות בשוה"ג, בכללות - בחובת הלבבות...", מביא המו"ל בחצאי ריבוע: "ובראש רשימה אחת נרשם 'חורף אתרח"ם מענטאן" - שם ה' מתחילת מ"ח עד סוף חורף תרמ"ט (ראה אגרות כ"ג-כ"ט) ע"כ.

ובראותי שם בספר אגרות קודש רש"ב ח"א, אגרת כ"ז, מצאתי כתוב: "ב"ה יום ועש"ק עשרה בטבת אתרח"ם לכ"ק, מענטאן בארץ צרפת".

ובפנים המכתב: "ואני בכאן זה ערך ב' חדשים". ע"כ.

שמזה נראה בבירור שכ"ק הרש"ב ה' שם מתחיל שנת מ"ט (ולא מ"ח). וראה באגרות ל"ח ותקס"א, שנראה משם שה' כלובאוויטש בחורף מ"ח. (ולהעיר מהכתוב בחנוך לנער ע' 11).

ומענין לענין באותו ענין, יש לתקן עד"ז מה שכתוב במפתח למאמרי שנת תרמ"ו בהערה בשוה"ג: "אלטע", שכתוב: "ועפ"ז צריך לתקן בחנוך לנער ע' 9: אלול תרמ"ה נסע ליאלטע" עכ"ל. שצ"ל בחנוך לנער ע' 11.

הת' מיכאל דהאן
- תות"ל 770 -

כ. בגליון לפ' תצוה אות ט כמה לשונות לע"ז כתב רש"י, ואחד מהם "לשון יוני" ומביא כמה ראיות והם: (א) וישלח לה, ח. - שם מביא זה בשם מדרש אגדה (לפי דפוס ראשון) ומקורו בבראשית רבא פא, ד.

(ב) ויחי מט, ה'רש"י מביא זה בשם התנחומא.

(ג) קדושים כ, יד כל פרש"י ליתא בדפוס ראשון.

(ד) חקת כ, י כנראה טעות המעתיק. לא מצאתי שם.

מכל הנ"ל נראה שלא דוקא שרש"י הכין לשון "יוני" אלא העתיק מן המדרש, וכידוע שבמדרש יש הרבה לשונות מלשון יוני.

אבל זה צ"ע למה מעתיק לשון "יוני" או לשון אחר חוץ משפת צרפתי או אשכנזי, שדיברו באצו או תלמידיו (כידוע שכמה תלמידים באו ללמוד אצלו מאשכנז).

*

כא. בגליון לפ' תצוה סי' יב נדפס הערה לפסוק כז, כ מקשה (הרב וו. ראזענבלום, ובטעות נחתם שמי) למה רש"י מעתיק תי' "תמיד" מן הפסוק להעיר שבדפוס ראשון ועוד דפוסים הראשונים אין תי' זו.

(מכאן יש תמיה גדולה על רש"י הוצאת שעוועל שלא הרגיש על זה).

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

ה י ו ם י ו ם

כב. י"ד אד"א - "לקו"ת, האט דער טאטע (הצ"צ) אויסגעקליבן פון צוויי טויזענט מאמרים". ראה שיעור חומש דיום זה: עשרון סלת. ויש להעיר ע"ד מה שבלקו"ת יש עשרון של האלפיים מאמרים.

ט"ו אד"ש - "אדמו"ר האמצעי כתב בשביל כל סוג וסוג . . . ספר מטוחד, לבד . . . שהם כללים" - ראה התמים.

י"ז אדר"ש - "באמירת תהלים אומרים כל מעינים הכ"ף בקמץ, בסדר ברכת המזון - הכ"ף בחולם" - ראה פירש"י צו (ח,ה) - שיעור חומש דיום זה.

י"ט אדר"ש - י"ר משה מליזליש סיפר: דער רבי (רבינו הזקן) סיפר אז דער אל"ף פון חסידות איז אויסצונוצן די טבעיות אין עבודה אין ראשית העבודה זאל זיין אויסצוניצען די טבע הכוחות, למשל די טבע פון מוח שליט על הלב -

ויש להעיר שתוכן פתגם זה משתקף גם לקמן בהלוח בעוד ב' מקומות (יח תמוז. יט חשוון) בי"ח תמוז: דער אלטער רבי האט געזאגט אויף ר' משה ווילענקער: משה האט מוחין דגדלות און . . מוחין רחבים.

ובי"ט חשוון: מענת רבינו הזקן ליחידות: חסידות איז שמע ישראל . . שאו מרום עיניכם . . מרום איז הערער און העכער להגיע למעלה מן השכל וזה גופא להבינו בשכלו.

וכד דייקת שפיר רואים: א) כולם מובאים בקשר לאדמו"ר הזקן. ב) פתגמים, מרוחקים א' מבתי תקופה של ארבע חדשים (שליש השנה), בדיוק. ג) כולם מדגישים תוכן ענין המוחין, ועוד והוא העיקר: סדר כתובתם הוא לפי סדר מדריגת העבודה דמוחין: א) ראשית כל: "מוח שליט על הלב". ב) "מוחין רחבים" מצ"ע. ג) "להגיע למעלה מהשכל".

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
- תושב השכונה -

לזכות

החתן התמים זאב מאיר שיחי

והכלה דבורה שתחי

קדנר

לרגל נישואיהם בשעטומו"צ

ביום א', כ"ח אדר

תהא זו שנת משיח

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' משה נחום וזוג' מרת צפורה פריידא שיחיו קדנר

הרה"ת ר' איסר חיים וזוג' מרת שיינע שיחיו טשארטער